

הכנס השנתי של היזמה למחקר יישומי בחינוך

2.1.2019 | כ"ה טבת תשע"ט

טיפול מיומנויות חברתיות-רגשיות (SEL) במערכת החינוך

מושב ראשון: תמונת מצב עדכנית של SEL בתיאוריה ובמחקר

פרופ' אבי עשור, חבר ועדת המומחים – האם חשוב ללמד כישורים חברתיים-רגשיים בבית הספר? מהוראת כישורים לתמיכה רגשית חברתית (לצפייה בהרצאה ובמצגת)

- פרופ' עשור מדגיש את החשיבות של תמיכה רגשית-חברתית בתלמידים ושל טיפול המוטיבציה בידי המורים שלהם, ורואה בשניהם תשתית הכרחית להוראת כישורים. הוא מציע מודל משולב של פרקטיקות המספקות תמיכה במוטיבציה לצד הוראת כישורים חברתיים-רגשיים. למודל שהוא מציע יש השלכות על הכשרת מורים ועל תיעודן במדיניות וחלוקת תקציבים.
- לדברי עשור לתוכניות SEL מוצלחות יש שני רכיבים עיקריים: הוראה ישירה של כישורים חברתיים-רגשיים ופרקטיקות תומכות של המורים – תמיכה במוטיבציה, צרכים, הערכה, ביטחון של תלמידים. לטענתו לא ניתן לבדוד את האפקטים של שני רכיבים אלה (confounding), והספרות המחקרית מעידה כי לנושא הפרקטיקות התומכות של המורים משקל רב הרבה יותר. לפי פרופ' עשור, אין במחקר עדויות מספקות ליעילות של הוראה ישירה של SEL.
- מורים צריכים ידע רב, כישורים והשקעה כדי ליישם את הפרקטיקות התומכות. עליהם לדעת איך לדבר עם תלמידים, איך להתמודד עם כישלון, איך ליצור אקלים כיתתי תומך, לדעת לתת אוטונומיה לתלמיד, לכבד חוקים, לעשות רפלקציה וכיו"ב. הפרקטיקות הנדרשות מהם מתבססות על תאוריות של צרכים פסיכולוגיים בסיסיים כמו שייכות, קשר ומוגנות. עשור מציע להחליף את המושג SEL במונח **SESI, Social-emotional support & instruction**, ומצביע על הצורך בשינוי בתעודן המערכתית: צריך להשקיע במורים ובהכנה שלהם ללמוד לספק צרכים בסיסיים. עם זאת הוא מציין כי בישראל זה קשה בגלל הטרורוגניות ובעיות משמעת. לראייתו, במקום שיעורי כישורים צריך להקדיש זמן רב יותר לשגרות של המורים בכיתות ולפעילויות התומכות ישירות בתלמידים ובצרכים שלהם (למשל פתרון קונפליקטים, הקשבה, טיפול בשיימינג וכולי).
- גישה כזו גם תשפר את התפיסה העצמית של המורים בהקשר לתפקידם ותעניק להם סיפוק ותחושת משמעות. לעומת זאת, דגש יתר על כישורים עלול לקדם גישה טכנית שתפגע בתפיסת המורים את עצמם כמטפחים-גננים.